

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
An investigation of the factors influencing Tambon's strong
propulsion, according to sufficiency economy philosophy: Case study:
Bueng Kok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province

วรพงษ์ เหล็กเพชร¹

Woraphong Lekphet

¹กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

Community Development Department Ministry of Interior

Corresponding Author e-mail: wor.13062530@gmail.com

Received: 2023-04-07 Revised: 2023-06-14 Accepted: 2023-06-18

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สำรวจภาวะผู้นำ ความร่วมมือ และการประสานงานของภาคีเครือข่ายตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาพฤติกรรมและความถี่ ในการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และ 3) ขยายผลสู่การขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอื่น ๆ ในตำบลใกล้เคียง การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากรที่เป็น 7 ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 60 คน และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้แทน 7 ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากผลการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า) ในมุมมองของประชากร 7 ภาคีเครือข่าย ทั้ง 60 คน คิดว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) ความถี่ในการดำเนินงาน (2) พฤติกรรมในการดำเนินงาน (3) การประสานงานของภาคีเครือข่าย (4) ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และ (5) ภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามภาคีเครือข่าย พบว่าแตกต่างกัน 3) ประมวลข้อเสนอนแนะ พบว่า ภาคีเครือข่ายควรมีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน และมีการกระตุ้นให้ชุมชนได้ลงมือทำตลอดเวลา โดยเริ่มที่บ้านตนเองและกรรมการ แล้วไปขับเคลื่อนในทั้ง 12 หมู่บ้าน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน เพื่อประโยชน์ของชุมชน ส่งเสริมพลังให้ชุมชนเข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้ประสานงานต้องมีความสามารถ และมีความชัดเจน ทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และควรมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดไปในแนวทางเดียวกัน

คำสำคัญ (Keywords): ตำบลเข้มแข็ง; เศรษฐกิจพอเพียง; ภาศึเครือข่าย

Abstract

This research aims to: 1) Explore the leadership, cooperation, and coordination of strong sub-district network partners. According to sufficiency economy philosophy, Bueng Kok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province. 2) Investigate behavior and frequency in the functioning of the robust network of sub-districts. According to sufficiency economy philosophy, Bueng Kok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province and 3) Expand results to drive strong districts; according to other sufficiency economy philosophy in nearby districts. This research collected data by using a questionnaire from the population belonging to the 7 Strong Tambon Steering Network Partnerships. According to the philosophy of sufficiency economy, Bueng Kok Sub-district, Bang Rakam District, Phitsanulok Province, comprising of 60 people, consisting of government officials, academics, religious leaders, private sectors, people's sectors, civil society and the media, and interviews with target groups representing 7 affiliates of the Strong Tambon Movement Network. According to sufficiency economy philosophy, Bueng Kok Sub-district, Bang Rakam District, Phitsanulok Province, totaling 7 people. Data were analyzed using percentage, mean and standard deviation. A content analysis was utilized to analyze the data from the interviews. The results showed that 1) In view of the population of the 7 affiliated networks, factors affecting the strong Tambon sufficiency economy philosophy. A Case Study of Bueng Kok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province. Both the overall and individual factors were excellent. In a variety of ways, in order of importance: (1) operating frequency (2) operation behavior (3) coordination of network partners (4) Cooperation of the network partners and (5) Leadership among network partners, respectively. 2) A comparison of the factors that influence the propulsion of strong sub-districts Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study of Bueng Kok Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok

Province There was no distinction based on respondent's status. The division by affiliate network was found to be different. 3) A compilation of recommendations found that network partners should have a meeting. Exchange ideas bring the Sufficiency Economy Philosophy to the villagers. We encourage the community to take action all the time by starting at the house itself and the committee and propelling in all 12 villages at least once a month for the benefit of the community, empowering the community to be strong to maintain a balance of capital and resources. Able to adapt and accept various changes. However, the coordinator must have the ability and be clear about working step by step to make it easier to understand. And there should be a group to exchange ideas and organize in the same direction.

Keywords: Tambon's strong; sufficiency economy philosophy; 7 Strong Tambon Steering Network Partnerships

บทนำ (Introduction)

กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน จากภารกิจดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยไว้วางใจมอบหมายภารกิจให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปี 2549 กรมการพัฒนาชุมชนเริ่มดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้หมู่บ้านเดินตามรอยเท้าพ่อสู่วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาเพื่อตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน และสอดคล้องตามแนวคิดประชาชนเป็นศูนย์กลางผ่านการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

ในปี 2566 – 2570 กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีแผนปฏิบัติการ 4 เรื่อง คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถบริหารจัดการและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน การส่งเสริมและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง การสร้างความร่วมมือและส่งเสริมบทบาทเครือข่ายการพัฒนาชุมชนทั้งในและต่างประเทศ และการพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย มีสมรรถนะสูง และมีธรรมาภิบาล บุคลากรมีอุดมการณ์และเชี่ยวชาญในงานพัฒนาชุมชน ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวกรมการพัฒนาชุมชนต้องวางแผนการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทุกระดับสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ และเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ กรมการพัฒนาชุมชนได้เล็งเห็นถึงการพัฒนาในเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะตำบลซึ่ง

เป็นจุดแตกหักของการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน “ตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็น Flagship เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการกรมการพัฒนาชุมชน โดยมุ่งเป้าหมายไปที่พื้นที่ตำบลเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ด้วยการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติ

อำเภอบางระกำ ได้ประเมินและคัดเลือก ตำบลบึงกอก เป็นตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2466 จึงทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นตำบลที่มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจฐานรากมั่นคง และเป็นต้นแบบการพัฒนาชุมชน (Community Development Model) ที่สามารถเป็นแบบอย่างได้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจภาวะผู้นำ ความร่วมมือ และการประสานงานของภาคีเครือข่ายตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความถี่ ในการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อขยายผลสู่การขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอื่น ๆ ในตำบลใกล้เคียง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) คือใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลครั้งเดียว ร่วมกับการเก็บข้อมูลโดยมีการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 7 ภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาคีรัฐ ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้แทน 7 ภาคีเครือข่าย จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มประชากรที่เป็น 7 ภาคีเครือข่าย ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 60 คน
2. เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัย

ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย การประสานงานของภาคีเครือข่าย พฤติกรรมในการดำเนินงาน และความถี่ในการดำเนินงาน และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อ ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย การประสานงานของภาคีเครือข่าย พฤติกรรมในการดำเนินงาน และความถี่ในการดำเนินงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

(1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

(2) แบบสอบถามตอนที่ 2 คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายปัจจัย และหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ปัจจัย

(3) แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

2) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาสรุปประเด็นโดยวิเคราะห์สาร (Content Analysis) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย การประสานงานของภาคีเครือข่าย พฤติกรรมในการดำเนินงาน และความถี่ในการดำเนินงาน แล้วนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็น 5 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการรวบรวมปัญหา และข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา

ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จากการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มี 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน และปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า มีความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย และปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยปรากฏผลดังนี้

1) ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ภาคีเครือข่ายควรสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง รู้จักโต้ตอบและปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งมีทักษะการสื่อสารเชิงรุกและโปร่งใสเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น รองลงมา คือ ภาคีเครือข่ายควรตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานพร้อมให้คำติชมที่ตรงไปตรงมาและตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง รวมทั้งช่วยผลักดันตำบลสู่ความเป็นเลิศด้วยการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุง และภาคีเครือข่ายควรรู้จักกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจด้วยการกำหนดเป้าหมายการทำงานให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ

2) ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย พบว่า ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ภาคีเครือข่ายต้องเต็มใจที่จะร่วมมือกัน รองลงมา คือ อำเภอต้องรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม เช่น การส่งคำสั่งอย่างเป็นทางการ เพื่อแจ้งให้ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร

3) ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย พบว่า ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ภาคีเครือข่ายมีความเข้าใจตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการตกลงร่วมกัน มีการระดมความคิด วิธีการ เทคนิค การขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน รองลงมา คือ ภาคีเครือข่ายต้องมีระบบการสื่อสารที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและราบรื่น และผู้ประสานงานจะต้องสามารถทำให้ทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ตามแนวทางการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ ตามลำดับ

4) ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ภาคิเครือข่ายควรมีการตั้งเป้าหมายการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน รองลงมา คือ ภาคิเครือข่ายควรดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง และภาคิเครือข่ายควรมีการวางแผนการดำเนินงานและมีรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ

5) ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน พบว่า ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็น คือ ควรมีความถี่ในการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคิเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคิเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคิเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคิเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีระยะเวลาที่ทำงานในการขับเคลื่อนกับตำบลต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคิเครือข่าย

ขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีภูมิสำเนาไม่ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6) ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นภาคีเครือข่ายต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ผลการประมวลข้อเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1) ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย พบว่า ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายมากที่สุด คือ มีภาวะผู้นำดี ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน รองลงมา คือ เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อขับเคลื่อนรับนโยบายในระดับตำบล ควรมีความเป็นผู้นำ สามารถปฏิบัติงานและมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาอย่างถ่องแท้ตามนโยบายและขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็ง และให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน เกี่ยวกับกิจกรรมและการขับเคลื่อนเครือข่าย และผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน และมีการกระตุ้นให้ชุมชนได้ลงมือทำ

2) ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย พบว่า ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายมากที่สุด คือ มีความร่วมมือดี และเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง รองลงมา คือ ควรสร้างความเข้าใจ และจัดกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และกระตุ้นให้สมาชิกมีความร่วมมือร่วมใจกัน และมีการประชุม รับนโยบาย เอาไปปฏิบัติในชุมชน และผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความร่วมมือทุกภาคส่วน เพราะทุกคนต้องการให้ชาวบ้านมีคลังอาหาร ลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ มีแหล่งอาหาร ที่ต้องจัดทำให้สำเร็จ

3) ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย พบว่า ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายมากที่สุด คือ มีการประสานงานกันในระดับดี เข้าใจง่าย รองลงมา คือ ต้องเพิ่มการประสานงานให้มากยิ่งขึ้น ประสานไม่ถี่ ต้องปรับปรุง และผู้ประสานงานต้องมีความสามารถ และมีความชัดเจน ทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดไปในแนวทางเดียวกัน

4) ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน พบว่า ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย มากที่สุด คือ พฤติกรรมในการดำเนินงานระดับดี รองลงมา คือ ควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เข้ากับคนง่าย พร้อมปฏิบัติร่วมกับเครือข่าย และผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เห็นว่า เริ่มที่บ้านตนเอง และผู้นำ ตลอดจนกรรมการแล้วรวมกันไปขับเคลื่อนใน 12 หมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของชุมชน

5) ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน พบว่า ตามความคิดเห็นของภาคีเครือข่ายมากที่สุด คือ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมา คือ การส่งเสริมพลังให้ชุมชนเข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เห็นว่า ความถี่ก็ควรพอดี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน และปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน ทำให้สามารถค้นพบข้อเท็จจริงหลายประการ ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ตามความเห็นของภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ปัจจัย ดังนี้

1) ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย มากที่สุด คือ มีภาวะผู้นำดี ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อน รองลงมา คือ เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อขับเคลื่อนรับนโยบายในระดับตำบล ควรมีความเป็นผู้นำ สามารถปฏิบัติงานและมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาอย่างถ่องแท้ตามนโยบายและขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็ง และให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้านเกี่ยวกับกิจกรรมและการขับเคลื่อนเครือข่าย และผู้แทนภาคีเครือข่าย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน และมีการกระตุ้นให้ชุมชนได้ลงมือทำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวินิจ ภาเจริญ และคณะ (2565) ได้ทำวิจัย เรื่อง บทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้นำชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งบทบาทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมบทบาทดังกล่าว สามารถที่จะแก้ไข

ปัญหาการว่างงาน ปัญหาอาเสพติด รวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มสามารถสร้างอาชีพและเกิดรายได้ในชุมชน โดยการให้ชุมชนตัดสินใจแก้ไขปัญหาและจัดการกับปัญหาด้วยพลังของคนในชุมชน ตลอดจนบทบาท การอนุรักษ์และส่งเสริมสนับสนุนโดยการให้คุณค่าและความสำคัญกับหลักปฏิบัติศาสนกิจและ วัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งสะท้อนออกในด้านภาษา ศาสนา การแต่งกาย และ กิจกรรมประเพณีต่าง ๆ 2) ปัญหาและอุปสรรคของผู้นำชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนท้องถิ่นจะพบปัญหา อุปสรรคขัดขวางในการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคือขาดความสามัคคีร่วมมือจากคนใน ชุมชน ขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะด้านงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้การ ดำเนินงานไม่คล่องตัวและไม่ต่อเนื่อง 3) สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะนี้ได้แก่ ผู้นำชุมชนต้อง สร้างกระบวนการร่วมมือจากประชาชนและภาครัฐให้มากขึ้น รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ ในการดำเนินงานและควรส่งเสริมการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพของกลุ่มให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำและมีรายได้ที่พอเพียง

2) ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นว่ ปัจจัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และจากการรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความคิดเห็น ของภาคีเครือข่าย มากที่สุด คือ มีความร่วมมือดี และเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง รองลงมา คือ ควรสร้าง ความเข้าใจ และจัดกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และกระตุ้นให้สมาชิกมีความร่วมมือ ร่วมใจกัน และมีการประชุม รับนโยบาย เอาไปปฏิบัติในชุมชน และผู้แทนภาคี ส่วนใหญ่เห็นว่า มี ความร่วมมือทุกภาคส่วน เพราะทุกคนต้องการให้ชาวบ้านมีคลังอาหาร ลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ มี แหล่งอาหาร ที่ต้องจัดทำให้สำเร็จ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็ง ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565) ที่ว่า จากสถานการณ์ปัจจุบันและสภาพแวดล้อมของการพัฒนาประเทศที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงสำคัญของ โลก (Global Megatrend) กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนใน ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการ และพัฒนา ตนเองสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง คนในชุมชนมีงาน มี อาชีพ มีรายได้ และคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำเทคโนโลยีมา ปรับใช้ในการทำงานพัฒนาด้านต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ร่วมกัน ขับเคลื่อนงานพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น Change for Good เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ เป็นรูปธรรมและสามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหา และความต้องการของประชาชน ได้อย่างแท้จริง จึงได้กำหนด Change for Good Flagship Policy คือ “โครงการตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ขึ้น โดยใช้พื้นที่ตำบลเป็นฐานการพัฒนา ภายใต้กลไกเครือข่ายผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงระดับตำบล และกลไก 7 ภาคีเครือข่าย (ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน) ในการขับเคลื่อน

3) ปัจจัยการประสานงานของภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นว่าการประสานงานของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย มากที่สุด คือ มีการประสานงานกันในระดับดี เข้าใจง่าย รองลงมา คือ ต้องเพิ่มการประสานงานให้มาก ๆ ยังประสานไม่ดี ต้องปรับปรุง และผู้ประสานงานต้องมีความสามารถ และมีความชัดเจน ทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และผู้แทนภาคีเครือข่าย ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565) เรื่องประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ได้แก่ 1) ตำบลมีการบริหารจัดการชุมชนโดยชุมชน ประชาชนมีอาหารเพียงพอปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ที่มั่นคง และอยู่ร่วมกันอย่างรู้จัก สามัคคี เกื้อกูล ประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย และมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2) เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุน ชุมชนธรรมาภิบาลที่มีการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและชุมชน ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และ 3) ประชาชนในตำบลน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน

4) ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการโดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มากที่สุด คือ พฤติกรรมในการดำเนินงานระดับดี รองลงมา คือ ควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เข้ากับคนง่าย พร้อมปฏิบัติร่วมกับเครือข่าย และผู้แทนภาคีเครือข่าย ส่วนใหญ่เห็นว่า เริ่มที่บ้านตนเองและผู้นำ ตลอดจนกรรมการแล้วรวมกันไปขับเคลื่อนใน 12 หมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของชุมชน สอดคล้องกับมูลนิธิชัยพัฒนาได้อธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการ

ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี จึงประกอบด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีเงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการ ได้แก่ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5) ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก และจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์ผู้แทนภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มากที่สุด คือ อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน รองลงมา คือ การส่งเสริมพลังให้ชุมชนเข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และผู้แทนภาคีเครือข่าย ส่วนใหญ่เห็นว่า ความถี่ก็ควรพอดี สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565)

เรื่องวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำ กลุ่ม องค์กร ภาคีเครือข่าย และประชาชนได้เรียนรู้และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต และนำมาปรับใช้ในการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความเข้มแข็งทั้ง 3 มิติ (ด้านความมั่นคง ด้านความมั่งคั่ง และด้านความยั่งยืน) 2) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการตำบลสู่ตำบลจัดการตนเองที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนและการใช้ระบบสารสนเทศชุมชน การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย และการส่งเสริมให้มีระบบธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน และ 3) เพื่อค้นหารูปแบบ วิธีการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถขยายผลการดำเนินงานได้ครอบคลุมทุกตำบล

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ทุกภาคีเครือข่ายต้องการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สัมฤทธิ์ผล เป็นรูปธรรม มุ่งมั่นที่จะ Change for Good เพื่อร่วมสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้น โดยอาศัยกลไกทุกภาคส่วนในการบูรณาการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนในตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานราก และมีความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการเปรียบเทียบการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ทุกภาคีเครือข่าย มีเป้าหมายเดียวกัน คือ สร้างสรรค์ชุมชนให้พึ่งตนเองได้ ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม โดยเล็งเห็นความสำคัญของภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน ที่มีจิตเสียสละแบ่งปัน อาสาลงมือช่วยเหลือครัวเรือนอื่น ๆ ที่ตกทุกข์ได้ยาก อย่างสร้างสรรค์ โดยไม่หวังผลตอบแทน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาปรับใช้ในการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความเข้มแข็งทั้ง 3 มิติ (ด้านความมั่นคง ด้านความมั่งคั่ง และด้านความยั่งยืน) และเสริมสร้างขีดความสามารถในการขับเคลื่อนบริหารจัดการตำบลที่สอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคม โดยสร้างความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงในชีวิต ความสามัคคีปรองดอง การยึดหลักประชาธิปไตย การปลอดอบายมุข ปลอดยาเสพติด การบริหารจัดการชุมชน การขับเคลื่อนสารสนเทศตำบล เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม แหล่งทุนชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคผู้นำศาสนา ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ปัจจัยภาวะผู้นำของภาคีเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คือ ภาคีเครือข่ายควรสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง รู้จักโต้ตอบและปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งมีทักษะการสื่อสารเชิงรุกและโปร่งใสเพื่อสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น ภาคีเครือข่ายควรตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานพร้อมให้คำติชมที่ตรงไปตรงมาและตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง รวมทั้งช่วยผลักดันตำบลสู่ความเป็นเลิศด้วยการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุง และภาคีเครือข่ายควรรู้จักกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจด้วยการกำหนดเป้าหมายการทำงานให้สอดคล้องกับ

แนวทางการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ภาศึเครือข่ายควร มีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อขับเคลื่อนรับนโยบายในระดับตำบล มีความสามารถ ปฏิบัติงานและมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ตามนโยบายและขับเคลื่อน อย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน และมีการกระตุ้นให้ชุมชนได้ลงมือทำตลอดเวลา

2) ปัจจัยความร่วมมือของภาศึเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คือ ภาศึเครือข่ายต้อง เต็มใจที่จะร่วมมือกัน และอำเภอต้องรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม เช่น การส่งคำสั่งอย่างเป็นทางการ เพื่อแจ้งให้ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร ดังนั้น ภาศึเครือข่ายควรสร้างความเข้าใจ และจัดกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และกระตุ้นให้สมาชิกมีความร่วมมือร่วมใจกัน และมีการประชุม รับนโยบาย เอาไปปฏิบัติในชุมชน โดยทุกคนต้องการให้ชาวบ้านมีคลังอาหาร ลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ มีแหล่งอาหาร ที่ต้องจัดทำให้สำเร็จ

3) ปัจจัยการประสานงานของภาศึเครือข่าย โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คือ ภาศึเครือข่ายมี ความเข้าใจตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการตกลงร่วมกัน มีการระดม ความคิด วิธีการ เทคนิค การขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ภาศึ เครือข่ายต้องมีระบบการสื่อสารที่ตรงกันอย่างรวดเร็วและราบรื่น และผู้ประสานงานจะต้องสามารถทำให้ ทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ตามแนวทางการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ ดังนั้น ภาศึเครือข่ายต้องเพิ่มการประสานงานให้มาก ๆ และผู้ ประสานงานต้องมีความสามารถ และมีความชัดเจน ทำงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ และ ควรมีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดไปในแนวทางเดียวกัน

4) ปัจจัยพฤติกรรมในการดำเนินงาน โดยทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คือ ภาศึเครือข่ายควรมีการ ตั้งเป้าหมายการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน ภาศึเครือข่าย ควรดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง และ ภาศึเครือข่ายควรมีการวางแผนการดำเนินงานและมีรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ภาศึเครือข่ายควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เข้ากับคน ง่าย พร้อมปฏิบัติร่วมกับเครือข่าย และเริ่มที่บ้านตนเอง ตลอดจนกรรมการแล้วรวมกันไปขับเคลื่อนใน 12 หมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของชุมชน

5) ปัจจัยความถี่ในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก คือ ควรมีความถี่ในการขับเคลื่อนตำบล เข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังนั้น ควร ดำเนินงานอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน และส่งเสริมพลังให้ชุมชนเข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุน และทรัพยากร สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ดังนั้น

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาความสำเร็จในการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในตำบลอื่น ๆ

3) ควรศึกษาแนวทาง/วิธีการ/บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการส่งเสริมการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2565). แนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็ง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก <https://district.cdd.go.th/muang-suphan/wp-content/uploads/sites/757/2023/03/แนวทางการดำเนินงานตำบลเข้มแข็ง-1.pdf>
- ชฎาพร สิงโตเกษม. (2566, 12 มกราคม). เครือข่ายนักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรสังคมตำบลบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- ชนพัฒน์ เข้มทอง. (2566, 10 มกราคม). ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- พงศันรินทร์ สมจิตต์ชอบ. (2566, 12 มกราคม). ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) ตำบลบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- พระครูสุธรรมพิศาล. (2566, 10 มกราคม). เจ้าอาวาสวัดบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- มณีนรัตน์ ฐูปเทียน. (2566, 12 มกราคม). หัวหน้าคณะทำงานขับเคลื่อนสารสนเทศตำบลต้นแบบเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตำบลบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- มูลนิธิชัยพัฒนา. เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.chaipat.or.th/site-content/item/1309-2010-06-03-09-50-07.html>
- วันชัย ไกรเกตุ. (2566, 13 มกราคม). นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- วินิจ ฉาเจริญ และคณะ. (2565). บทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์. 3(2), 1 – 12.
- สุนทร หิริญทัพบิม. (2566, 13 มกราคม). กำนันตำบลบึงกอก [บทสัมภาษณ์].
- สุนทร หิริญทัพบิม. (2566, 13 มกราคม). ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ส.สุนทรพานิช [บทสัมภาษณ์].